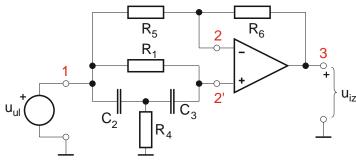
ZAVRŠNI ISPIT IZ ANALOGNE I MJEŠOVITE OBRADE SIGNALA 2016-2017 Rješenja

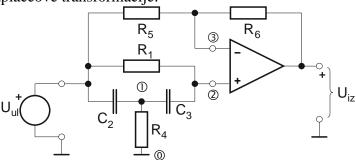
1. Za aktivni-RC električni filtar prikazan slikom koji realizira pojasnu branu (PB) izračunati metodom napona čvorišta naponsku prijenosnu funkciju $T(s)=U_{iz}(s)/U_{ul}(s)$. Operacijsko pojačalo je idealno $(A\to\infty)$. Usporedbom s općim oblikom PB prijenosne funkcije filtra 2. stupnja odrediti izraze za Qfaktor polova, q_p , frekvenciju polova ω_p , frekvenciju nula ω_z , te pojačanje u području propuštanja k, kao funkcije elemenata. Koliko iznose širina pojasa gušenja B, te gornja i donja granična frekvencija ω_g i ω_d kao funkcije parametara ω_p i q_p ?

(7 bodova)

Opći oblike prijenosne funkcije PB filtra 2. stupnja je: $T_{PB}(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = k \cdot \frac{s^2 + \omega_z^2}{s^2 + \frac{\omega_p}{q_p} s + \omega_p^2}$

Rješenje: Primjenom Laplaceove transformacije:

Metoda napona čvorišta:

(1)
$$U_1 \left(sC_2 + sC_3 + \frac{1}{R_4} \right) - U_2 sC_3 = U_{ul} sC_2 / R_4$$

(2)
$$-U_1 s C_3 + U_2 \left(\frac{1}{R_1} + s C_3 \right) = U_{ul} \frac{1}{R_1} / s C_3$$

(3)
$$U_3 \left(\frac{1}{R_5} + \frac{1}{R_6} \right) = U_{ul} \frac{1}{R_5} + U_{iz} \frac{1}{R_6} / R_5 R_6$$

(4)
$$A(U_2 - U_3) = U_{iz} \implies U_2 = U_3 \ (A \rightarrow \infty)$$

Slijedi postepeno računanje korak po korak

$$(3) \Rightarrow U_3(R_5 + R_6) = U_{ul}R_6 + U_{iz}R_5 \Rightarrow U_3 = U_{ul}\frac{R_6}{R_5 + R_6} + U_{iz}\frac{R_5}{R_5 + R_6}$$

Uz oznaku
$$\alpha = \frac{R_5}{R_5 + R_6} \Rightarrow U_3 = U_{ul}(1-\alpha) + U_{iz}\alpha$$
, i zajedno sa (4) \Rightarrow

$$U_{2} = U_{3} = U_{ul}(1-\alpha) + U_{lz}\alpha$$

$$(2) \Rightarrow U_{1} = U_{2} \left(\frac{1}{sC_{3}R_{1}} + 1\right) - U_{ul} \frac{1}{sC_{3}R_{1}}$$

$$(1) \Rightarrow U_{1}(sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1) - U_{2}R_{4}sC_{3} = U_{ul}R_{4}sC_{2}$$

$$(2) \Rightarrow (1) \text{ (rješavamo se } U_{1}) \Rightarrow \left[U_{2} \left(\frac{1}{sC_{3}R_{1}} + 1\right) - U_{ul} \frac{1}{sC_{3}R_{1}}\right] \left(sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) - U_{2}R_{4}sC_{3} = U_{ul}R_{4}sC_{2}$$

$$U_{2} \left(\frac{1}{sC_{3}R_{1}} + 1\right) \left(sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) - U_{2}R_{4}sC_{3} = U_{ul} \frac{1}{sC_{3}R_{1}} \left(sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) + U_{ul}R_{4}sC_{2} \right/ \cdot sC_{3}R_{1}$$

$$U_{2} \left(sC_{3}R_{1} + 1\right) \left(sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) - U_{2}R_{4}sC_{3} = U_{ul} \frac{1}{sC_{3}R_{1}} \left(sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) + U_{ul}R_{4}sC_{2} \right/ \cdot sC_{3}R_{1}$$

$$U_{2} \left(sC_{3}R_{1} + 1\right) \left(sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) - U_{2}R_{1}R_{4}s^{2}C_{3}^{2} = U_{ul} \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right)$$

$$U_{2} \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) = U_{ul} \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right)$$

$$\left[U_{ul}(1-\alpha) + U_{12}\alpha \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) = U_{ul} \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right)$$

$$U_{12}\alpha \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) - U_{ul} \left(1-\alpha\right) \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right)$$

$$U_{12}\alpha \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) - U_{ul} \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right)$$

$$U_{12}\alpha \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) - U_{ul} \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right)$$

$$U_{12}\alpha \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) - U_{ul} \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right)$$

$$U_{12}\alpha \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1\right) - U_{ul} \left(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}$$

Konačno je:

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = \frac{s^2 + s \frac{C_3 R_1 (1 - 1/\alpha) + R_4 C_2 + R_4 C_3}{R_1 C_2 C_3 R_4} + \frac{1}{R_1 C_2 C_3 R_4}}{s^2 + s \frac{C_3 R_1 + R_4 C_2 + R_4 C_3}{R_1 C_2 C_3 R_4} + \frac{1}{R_1 C_2 C_3 R_4}}$$
(3 boda)

Parametri (usporedba s općim oblikom): (2 boda)

$$T_{PB}(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = k \cdot \frac{s^2 + \omega_z^2}{s^2 + \frac{\omega_p}{q_p} s + \omega_p^2} \Rightarrow k = 1; \ \omega_p^2 = \omega_z^2 = \frac{1}{R_1 C_2 C_3 R_4} \Rightarrow \omega_p = \omega_z = \frac{1}{\sqrt{R_1 C_2 C_3 R_4}}$$

$$\frac{\omega_p}{q_p} = \frac{C_3 R_1 + R_4 C_2 + R_4 C_3}{R_1 C_2 C_3 R_4} \Rightarrow q_p = \omega_p \frac{R_1 C_2 C_3 R_4}{C_3 R_1 + R_4 C_2 + R_4 C_3} = \frac{\sqrt{R_1 C_2 C_3 R_4}}{C_3 R_1 + R_4 C_2 + R_4 C_3}$$

$$q_z = \infty \Rightarrow \text{uvjet za PB glasi: } C_3 R_1 (1/\alpha - 1) = R_4 C_2 + R_4 C_3$$

Širina pojasa gušenja $B = \frac{\omega_p}{q_p}$ [rad/s] (1 bod)

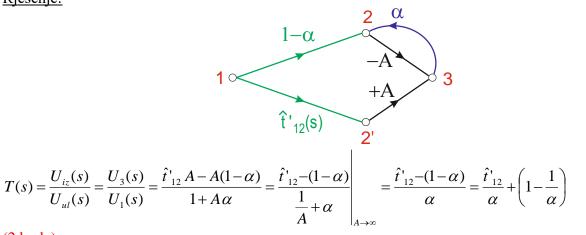
Gornja i donja granična frekvencija pojasa gušenja su (isti izrazi kao u slučaju pojasnog propusta):

$$\omega_{g,d} = \omega_p \sqrt{1 + \frac{1}{4q_p^2}} \pm \frac{\omega_p}{2q_p} \text{ [rad/s]} \Rightarrow B = \omega_g - \omega_d \text{ [rad/s]} \text{ (1 bod)}$$

2. Za Bikvadratnu sekciju prikazanu u prethodnom zadatku nacrtati dijagram toka signala (DTS). Izračunati naponsku prijenosnu funkciju T(s)=U_{iz}(s)/U_{ul}(s) koristeći DTS. Za izračun prijenosne funkcije DTS-a koristiti Masonovo pravilo. Pritom odrediti sve prijenosne funkcije (transmisije) u dijagramu toka signala, uvrstiti ih u DTS, te provjeriti je li prijenosna funkcija u prvom zadatku točna. Koje sve prijenosne funkcije i pod kojim uvjetima se mogu realizirati? Napisati moguće prijenosne funkcije i potrebne uvjete. Operacijsko pojačalo je idealno (A→∞).

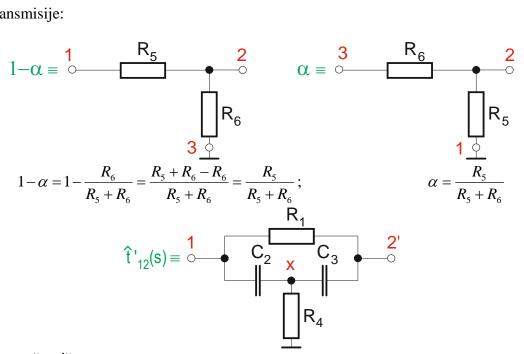
(6 bodova)

Rješenje:

(2 boda)

Pojedine transmisije:

Metoda napona čvorišta:

$$(1) \ U_{x} \left(sC_{2} + sC_{3} + \frac{1}{R_{4}} \right) - U_{2}sC_{3} = U_{1}sC_{2} / R_{4}$$

$$(2) \ -U_{x}sC_{3} + U_{2} \left(\frac{1}{R_{1}} + sC_{3} \right) = U_{1} \frac{1}{R_{1}} / SC_{3}$$

$$(2) \Rightarrow U_{x} = U_{2} \left(\frac{1}{sC_{3}R_{1}} + 1 \right) - U_{1} \frac{1}{sC_{3}R_{1}}$$

$$(1) \Rightarrow U_{x}(sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1) - U_{2}R_{4}sC_{3} = U_{1}R_{4}sC_{2}$$

$$(2) \Rightarrow (1) \text{ (rješavamo se } U_{x}) \Rightarrow$$

$$\left[U_{2}\left(\frac{1}{sC_{3}R_{1}} + 1\right) - U_{1}\frac{1}{sC_{3}R_{1}}\right] (sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1) - U_{2}R_{4}sC_{3} = U_{1}R_{4}sC_{2}$$

$$U_{2}\left(\frac{1}{sC_{3}R_{1}} + 1\right) (sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1) - U_{2}R_{4}sC_{3} = U_{1}\frac{1}{sC_{3}R_{1}} (sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1) + U_{1}R_{4}sC_{2} / sC_{3}R_{1}$$

$$U_{2}(sC_{3}R_{1} + 1) (sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1) - U_{2}R_{1}R_{4}s^{2}C_{3}^{2} = U_{1}(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1)$$

$$U_{2}(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sC_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1) = U_{1}(s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1)$$

$$\hat{U}_{1}(s) = \frac{U_{2}(s)}{U_{1}(s)} = \frac{s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1}{s^{2}R_{1}C_{2}C_{3}R_{4} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1} = \frac{s^{2} + s\frac{R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}}{s^{2}C_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1} = \frac{s^{2} + s\frac{R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}}{s^{2}C_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1} = \frac{s^{2} + s\frac{R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}}{s^{2}C_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1} = \frac{s^{2} + s\frac{R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}}{s^{2}C_{3}R_{1} + sR_{4}C_{2} + sR_{4}C_{3} + 1} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}}$$

Koristili smo jedan dio istih izraza kao u prvom zadatku! (2 boda) Uvrstimo sve u gornji izraz za prijenosnu funkciju:

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = \frac{\hat{t}_{12}^{\prime}}{\alpha} + \left(1 - \frac{1}{\alpha}\right) = \frac{\frac{1}{\alpha}\left(s^{2} + s\frac{R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}\right)}{s^{2} + s\frac{C_{3}R_{1} + R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}} + \left(1 - \frac{1}{\alpha}\right)$$

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} \frac{\frac{1}{\alpha}\left(s^{2} + s\frac{R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}\right) + \left(1 - \frac{1}{\alpha}\right)\left(s^{2} + s\frac{C_{3}R_{1} + R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}\right)}{s^{2} + s\frac{C_{3}R_{1} + R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}$$

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} \frac{s^{2} + s\frac{C_{3}R_{1} + R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}$$

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = \frac{s^{2} + s\frac{C_{3}R_{1} + R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}$$

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = \frac{s^{2} + s\frac{C_{3}R_{1}(1 - 1/\alpha) + R_{4}C_{2} + R_{4}C_{3}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}}}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}} + \frac{1}{R_{1}C_{2}C_{3}R_{4}}}$$

Dobili smo istu prijenosnu funkciju kao i u prvom zadatku. (1 bod) Možemo realizirati (1 bod)

1. pojasnu branu:
$$T_{PB}(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = \frac{s^2 + \omega_p^2}{s^2 + s(\omega_p / q_p) + \omega_p^2}$$
; Uvjet: $C_3 R_1 (1 - 1/\alpha) + R_4 C_2 + R_4 C_3 \Rightarrow \alpha$

2. svepropusnu prijenosnu funkciju:
$$T_{SP}(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = \frac{s^2 - s(\omega_p / q_p) + \omega_p^2}{s^2 + s(\omega_p / q_p) + \omega_p^2}$$

Uvjet:
$$C_3 R_1 (1 - 1/\alpha) + R_4 C_2 + R_4 C_3 = -(C_3 R_1 + R_4 C_2 + R_4 C_3) \Rightarrow \alpha$$

Ovo pitanje nije postavljeno: Kojoj filtarskoj klasi pripada navedena Bikvadratna sekcija? Ne pripada niti jednoj klasi: nema povratnu vezu $t_{32}(s)$ za realizaciju konjugirano-kompleksnih polova.

3. Pomoću Bikvadratne sekcije prikazane u 1. zadatku realizirati (širokopojasni) PB filtar 2. reda s faktorom dobrote polova $q_p=1/4$ i normaliziranom centralnom frekvencijom $\omega_0=1$. Izračunati sve normalizirane elemente filtra tako da se u proračunu izaberu kapaciteti $C_2=C_3=1$. Izračunati pojačanje u području propuštanja k, širinu pojasa gušenja B, te gornju i donju graničnu frekvenciju područja gušenja (normalizirane vrijednosti)? (7 bodova)

Rješenje:

Najprije napišimo normaliziranu PB prijenosnu funkciju.

$$H_{PB}(s) = k \cdot \frac{s^2 + \omega_z^2}{s^2 + (\omega_p / q_p)s + \omega_p^2} = \frac{s^2 + 1}{s^2 + 4s + 1}$$

U realizaciji koristimo bikvadratnu sekciju s karakteristikom pojasne brane s jednim pojačalom koja je prikazana na slici u zadatku 1. U proračunu ćemo pretpostaviti $C_2=C_3=C=1$ pa će izrazi za ω_p , q_p i k iz zadatka 1 poprimiti jednostavniji oblik:

$$k=1$$
:

$$\omega_p = \omega_z = \frac{1}{\sqrt{R_1 C_2 C_3 R_4}} \Rightarrow \omega_p = \omega_z = \frac{1}{C\sqrt{R_1 R_4}}; \ q_p = \frac{\sqrt{R_1 C_2 C_3 R_4}}{C_3 R_1 + R_4 C_2 + R_4 C_3} \Rightarrow q_p = \frac{\sqrt{R_1 R_4}}{R_1 + 2R_4};$$

$$q_z = \infty \Rightarrow \text{uvjet za PB glasi: } C_3 R_1 (1/\alpha - 1) = R_4 C_2 + R_4 C_3 \Rightarrow \alpha = \frac{1}{2R_4/R_1 + 1}$$

Izračun jednadžbi iz uvjeta za ω_p i q_p :

Iz
$$q_p = \frac{1}{4}$$
 slijedi $\frac{1}{4} = \frac{\sqrt{R_1 R_4}}{R_1 + 2R_4} \Rightarrow R_1 + 2R_4 = 4\sqrt{R_1 R_4}$ Iz $\omega_p = 1$ slijedi $1 = \frac{1}{C\sqrt{R_1 R_4}} \Rightarrow C\sqrt{R_1 R_4} = 1$ (2 boda)

Proračun elemenata: Uz odabir C=1 je $C_2=1$, $C_3=1$ i računamo: $\sqrt{R_1R_4}=1 \Rightarrow R_1=\frac{1}{R_1}$

Odnosno:
$$R_1 + 2R_4 = 4 \Rightarrow R_1 + \frac{2}{R_1} = 4$$
; $R_1^2 - 4R_1 + 2 = 0 \Rightarrow (R_1)_{1,2} = 2 \pm \sqrt{2^2 - 2} = 2 \pm \sqrt{2}$

Imamo dva rješenja:
$$(R_1)_1 = 2 + \sqrt{2} = 3,41421; (R_4)_1 = 1/(R_1)_1 = 0,292839$$

 $(R_1)_2 = 2 - \sqrt{2} = 0,585786; (R_4)_2 = 1/(R_1)_2 = 1,70711$

Pojačanje iznosi: k = 1

Konačno svi normalizirani elementi glase: $C_1=1$, $C_2=1$, $R_1=0.585786$, $R_4=1.70711$. (2 boda)

Širina pojasa gušenja (normalizirana) je : $B = \frac{\omega_p}{q_p} = 4$ (1 bod)

Gornja i donja granična frekvencija područja gušenja:

$$\omega_{g,d} = \omega_p \sqrt{1 + \frac{1}{4q_p^2} \pm \frac{\omega_p}{2q_p}} = \sqrt{1 + \frac{16}{4} \pm \frac{4}{2}} = \sqrt{5} \pm 2$$

$$\omega_g = 4,23607; \quad \omega_d = 0,23607; \quad B = 4,23607 - 0,23607 = 4 \text{ (1 bod)}$$
Uvjet za PB $\Rightarrow \alpha = \frac{1}{2R_4/R_1 + 1} = \frac{1}{2R_4^2 + 1} = 0,146447$
Uz oznaku $\alpha = \frac{R_5}{R_5 + R_6}$ i odabir $R_5 = 1 \Rightarrow R_6 = R_5 \left(\frac{1}{\alpha} - 1\right) = 5,82843$. (1 bod)